

SOCIALE STRATIFIKATIE VAN DE GENTSE OPSTANDELINGEN VAN 1379 - 1385

Een kritische benadering van konfiskatiedocumenten

door

Angeline VAN OOST

METHODOLOGISCHE INLEIDING

Van de Gentse Opstand 1379-1385 zijn reeds de politieke achtergronden bestudeerd geworden¹ en werden ook de economische gevolgen ervan voor het platteland onderzocht²; het uitdiepen van het sociaal aspekt op een zo globaal en konkreet mogelijke wijze a.h.v. de aanwezige konfiskatiedocumenten is nog niet geschied. De verbeurdverklaringsregisters dienen zich op het eerste zicht nochtans aan als uiterst geschikt materiaal om een sociale stratifikatie van de opstand te maken.

Voor de stad Gent zijn echter geen rechtstreekse konfiskatiebronnen voorhanden: na de slag van Westrozebeke (27 nov. 1382) is de stad Gent niet opnieuw onder onmiddellijk gezag van de Vlaamse graaf gekomen, zoals wel het geval was met de grotere helft van het graafschap Vlaanderen. Gent bleef tot 1385 het bolwerk van de opstandigen. Aldus is het te verklaren waarom tussen de op het A.R.A. te Brussel en de A.D.N. te Rijsel aanwezig zijnde konfiskatiedocumenten er voor de Gentse Opstand 1379-'85 geen voorkomen, die systematisch zijn opgesteld in de opstandige stad zelf. De konfiskatiebronnen voor Gent zijn van 'onrechtstreekse' aard: in de verbeurdverklaringsregisters van de stad en de kasselrij van Oudenaarde en Kortrijk, en in de baljuwsrekeningen van het Land van Waas, de Vier Ambachten, Aalst, Dendermonde, Oudenaarde en Kortrijk voor de jaren van de opstand en gedeeltelijk gedurende de eropvolgende jaren (tot ca. 1390) vinden we verbeurdverklaringen van onroerende goederen (landbouwgronden, soms met bijhorende hofsteden) toebehorend aan personen die men als „porter in Ghend”, „wonende in Ghend”, „wesende in Ghend”, „gevloen in Ghend”, of „ghestorven in Ghend”, preciseerd³. De verbeurdverklaring van de opstandige Gente-

(1) Demuyne R., *De Gentsche Oorlog (1379-1385). Oorzaken en karakter, in: Handelingen van de Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, V, (n.r.), 1951, pp. 305-318.

(2) De Croock M., *De gevolgen van de Gentse Opstand tegen Graaf Lodewijk van Male voor het Vlaamse platteland. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling R.U. Gent, 1965-'66.*

(3) Konfiskatiedocumenten:

1. Konfiskatierekeningen: Algemeen Rijksarchief, Rekenkamer, registers nrs. 1163; 18243 en rolrekeningen nrs. 2022-2023.

2. Baljuwsrekeningen: Algemeen Rijksarchief, Rekenkamer, rolrekeningen nr. 890-

naars wordt uitvoeriger vermeld in de registers dan in de baljuwsrekeningen, waarin ze summier geformuleerd onder een algemene rubriektitel verschijnen.

Niettegenstaande voor Gent dus geen rechtstreekse konfiskatiedokumenten voorhanden zijn, zoals dit wel voor Brugge en de andere Vlaamse steden en kasselrijen in die jaren het geval is, vormen deze verbeurdverklaringsdokumenten een unieke bron, waaruit heel wat gegevens i.v.m. de sociale stratifikatie van de Gentse opstandigen kan geput worden. Bij nader toezien dringen zich bij de interpretatie van dit basisbronnenmateriaal een aantal problemen op, die we voorlopig slechts citeren :

1) Men kan zich afvragen welk criterium in de konfiskatiebronnen gebruikt werd om de door een verbeurdverklaring getroffen Gentse burger als opstandeling te kwalificeren.

Immers, een expliciete vermelding dat ze zich daadwerkelijk als 'muete-naer' *gedragen hadden* vindt men slechts in geringe mate. De algemene titels van de konfiskatieregisters van Oudenaarde en Kortrijk en de hoofdingen van de konfiskatierubrieken in de baljuwsrekeningen weerspiegelen eerder een anti-grafelijke *gezindheid*.

2) Verder dient het gebruik van de term „porter in Ghend” in de konfiskatiedokumenten aan een kritisch onderzoek te worden onderworpen : in welke mate is deze precisering van de opstandeling een kwalifikatie als lid van de gegoede Gentse burgerstand in de 14e eeuw? Dat enige klaarheid hieromtrent van uitzonderlijk belang is voor het uitvoeren van de sociale diagnose van de opstand, lijdt geen twijfel : er is een hemelsbreed verschil tussen de betekenis van 'porter' in enge zin al „lid van de 14e-

898 ; 958-977 ; 1083-1091 ; 1483-1487 ; 1654-1665 ; 1686-1693 ; en registers nrs. 48646-48648 ; 13602 ; 13811.

Uit volgende konfiskatie- en baljuwsrekeningen werden ook gegevens gehaald : ARA Rekenkamer, register nr. 48987, rolrekeningen nrs. 1386 ; 1517 ; 1550 ; 1672. ADN Rijsel, Serie B nr. 1567.

Bijgevolg kan men zich afvragen of men bij het opmaken van deze konfiskaties niet in de eerste plaats een repressie heeft willen voeren tegen *alle Gentenaars*, ongeacht of dezen zich daadwerkelijk als opstandeling hadden betoond of niet. Dit releveert de eenzijdigheid van het bronnenmateriaal voor Gent : men vermeldt in de konfiskatielijsten enkel dié Gentse burgers, op wiens onroerend bezit in de kasselrij men beslag heeft kunnen leggen.

Het lijkt ons bovendien een aantrekkelijke werkhypothese te veronderstellen dat een deel van de Gentenaars, van wie met zekerheid zou kunnen bewoerd worden dat ze zich daadwerkelijk aan 'muete' hadden schuldig gemaakt, zich zouden kunnen bevinden onder degenen die opduiken in de Gentse 'Staten van Goed' van na 27 nov. 1382. We zien immers het aantal van de in de Staten van Goed opgenomen Gentse burgers vanaf 1383 en gedurende de eropvolgende 3 jaren de hoogte ingaan. We baseerden ons daarvoor op een statistische studie van L. Wynant over de Staten van Goed, van 1349 tot 1400. En in acht genomen enerzijds, dat de 'Staten van Goed' de erfenissen bevatten, nagelaten door gehuwden aan hun minderjarige kinderen, en anderzijds dat de slag van Westrozebeke een belangrijk potentiëel aan Gentse weerbare mannen had opgeëist, durven we aannemen dat een belangrijk aantal van onze opstandelingen onder deze gesneuvelden, die in de Staten van Goed werden opgenomen, mogen worden gerekend.

eeuwse Gentse poorterie" en deze in algemene zin als „inwoner van een stad”!

3) Uit de opgave van het verbeurde goed in de konfiskatiebron kunnen niet zomaar onmiddellijk bezitscategorieën gedistilleerd worden : er zijn een aantal elementen, die het probleem 'onoverzichtelijk' maken :

a) Expliciete gegevens aangaande de aard van de inning van de verbeurde goederen geven de konfiskatiebronnen ons niet.

De twee konfiskatieregisters gelijken op een soort inventaris van de verbeurde onroerende goederen, toebehorend aan Gentse opstandelingen, terwijl we in de baljuwsrekeningen de inning van de pachten, rustend op deze landbouwgronden, meersen... vinden weergegeven.

b) In de opgave van het verbeurde goed vinden we verschillende vormen van grondbezit weergegeven : lenen, cijnsgronden, erfbezit, tienden, renten.

c) Bij het perceel (percelen) grond, dat de Gentse burgers bezitten wordt meestal niet aangeduid dat het zou gaan om het onderdeel van een landbouwuitbating ; doch het stuk landbouwgrond kan toch maar eerst waarde hebben wanneer een pachter in de kasselrij deze grond rendabel maakt, m.a.w. wanneer bij deze oppervlakte grond een hofstede hoort.

d) Het konfiskatiemateriaal voor het Land van Waas en de Vier Ambachten is t.o.v. de overige verbeurdverklaringsbronnen dermate verschillend in samenstelling, dat om het even welke interpretatie in de één of andere zin steeds een delikaat punt blijft.

e) De verwerking in klassen van de gegevens nopens het grondbezit die uit de konfiskatiebronnen af te leiden vallen, blijft steeds relatief : het is immers niet zeker dat de vermeldingen van onroerend goed in deze bronnen het volledige bezit in de kasselrij, of meer nog, het totale bezit van de betrokkenen behelzen.

4) Tenslotte is met het identifikatieonderzoek ontegensprekelijk het probleem van de homoniemen verbonden.

Na een omzichtig kritisch onderzoek van het basismateriaal, gepaard gaande met een omstandig identifikatieonderzoek voor de Gentse opstandigen⁴ dringt zich de volgende methodologische eindkonklusie op. We

- (4) *SAG* Schepenlijsten, in : — stadsrekeningen
— Memorieboek der stad Gent 1301-1737.
Mij. VI. Bibl., 2e reeks, nr. 15, Gent, 1852-1861, dl. I.
— Registers van ordonnantiën der dekenen van de neerynghen 1365-'90 (reeks 156 nr. 1)
— Stadsrekeningen : benevens de 'Rekeningen der stad Gent, Tijdvak van Filips van Artevelde', 1376-1389, Gent, 1893.
onderzochten we nog : reeks 400/9 stadsrek. 1367-'68 / 1368-'69 / bijz. rek. 1369-'70
reeks 400/10 stadsrek. 1369-'70, bijz. rek. werken 1370-'71 / stadsrek. 1372-'73.

A. Van Werveke, *Gentse Stads- en Baljuwsrekeningen (1351-1364)*, Brussel, K.C.G., 1970.

hebben de Gentse burgers volgens hun bezit in de kasselrij, vermeld in de konfiskatiebronnen, ingedeeld in 'Kategorieën van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit'. De term op zichzelf drukt reeds de relativiteit uit van deze verwerking in klassen: het is immers onzeker dat de verbeurdverklarde onroerende goederen het volledige bezit in de kasselrij, of meer nog, het totale bezit van de Gentse opstandigen behelzen⁵. Doch dit bezwaar geldt, *mutatis mutandis*, ook voor de meeste andere informatiebronnen, zelfs de fiskale. De bronnen laten toch wel een relatieve kategorisatie toe. Deze categorieën zijn opgemaakt volgens het jaarlijks inkomen dat de Gentse burger ontvangt van zijn onroerend(e) goed(eren) in de kasselrij, met name de pachtsommen, die zijn pachter(s) hem jaarlijks schuldig is (zijn).

Met het gegeven bronnenmateriaal als basis leek ons dit de meest aannemelijke methode om dergelijke klassen van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit op te stellen en wel om twee redenen:

1) Het is de enige methode die een verwerking van het verscheiden bronnenmateriaal in één gezamenlijk geheel mogelijk maakt: immers voor de kasselrijen het Land van Waas en de Vier Ambachten bezitten we enkel cijfergegevens (de te innen geldbedragen of leveringen in natura), terwijl we voor de kasselrij Kortrijk slechts beschikken over gegevens aangaande de oppervlakte van het onroerend buitenstedelijk goed. Aldus is de opbouw van klassen in die zin geschied, dat een onderlinge vergelijking tussen de verschillende kasselrijen mogelijk werd, zonder daarom noodzakelijkerwijze de verscheidene gegevens van deze entiteiten in één smeltkroes te dompelen.

2) Dergelijke opstelling van klassen per kasselrij sluit ook een te grote nivellering van de pachtbedragen uit — in de hypothetische veronderstelling dat we de verdeling in categorieën van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit over het ganse graafschap zouden hebben berekend — juist door de afzonderlijke verwerking per kasselrij.

Wij onderscheiden drie fundamentele klassen van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit:

- categorie A die de pachtsommen behelst die moeten betaald worden voor een oppervlakte van het onroerend goed gaande tot en met 4 bunder.
- categorie B die de pachtsommen behelst die moeten betaald worden voor een oppervlakte van het onroerend goed meer dan 4 bunder tot en met 8 bunder.

— Baljuwsrek. Gent: nrs. 1368-1385 (reeks 414-414bis)

— Boeken van de pachten: 1365-66 (reeks 301/2) en de opsommingen van de pachten achteraan in de jaarregisters van de Keure voor de jaren: 1368-69, 1370-71 (reeks 301/3), 1372-73 (reeks 301/4), 1374-75, 1375-76 (reeks 301/5)

— Registers van de Staten van Goed voor jaren 1350/70 - 1383/88, Reeks 330

(5) Fiskale dokumenten vormen een degelijke basis voor stratifikatie, maar behoeven vanzelfsprekend niet samen te vallen met bezitsgroepen: Mertens J., *Sociale structuren in de middeleeuwen, Enkele kanttelingen*, in: Tijdschrift voor Geschiedenis, jg. 84, 1971, pp. 252-262.

- categorie C die de pachtsummen behelst die moeten betaald worden voor een oppervlakte van het onroerend goed meer dan 8 bunder.
- De grens tussen categorie A en B, minder dan 4 bunder, wordt verantwoord door de vaststelling van diverse historici, o.m. nog recent door G. Sivéry voor Henegouwen, dat 5 ha. (4 bunder = 5,3 ha) de minimum oppervlakte bouwland is om een volledige familie te onderhouden.
- Daarnaast achten we het nodig groep A nog eens onder te verdelen in twee subgroepen, nl. A1 en A2, resp. gaande tot en met 2 bunder en 4 bunder. We doen dit om de 'arme' groep (onder de 4 bunder) verder te specificeren in een duidelijk behoeftige groep en een groep die aan de grens staat van behoeftigheid en levensminimum⁶. Nu moeten we wel met deze criteria, die steunen op een plattelandssituatie, opletten.

De behoeften van een boerenfamilie en deze van een „poortersfamilie” zijn nu wel niet dezelfde en worden niet op dezelfde wijze voldaan, — een landbouwersfamilie is volledig afhankelijk van de oogstopbrengst, terwijl een poortersfamilie wellicht nog andere bronnen van inkomsten heeft (renten, inkomsten van uitoefening van een beroep) — toch mag men niet vergeten dat in de 14e eeuw het onroerend bezit een belangrijk onderdeel uitmaakte van het ganse bezit van de Gentse burgers⁷.

Enkel de opstandigen bij wie gepreciseerd werd of ze „porter in Ghend” of „wonende in Ghend” waren, werden in aanmerking genomen voor het onderzoek naar de sociale stratifikatie van de opstandige Gentse bevolking.

In de bron zelf heeft men immers reeds het onderscheid gemaakt tussen een langduriger en bestendiger verblijf in Gent met de vermelding „porter in Ghend” en „wonende in Ghend”, en een tijdelijk oponthoud met de vermelding „wesende in Ghend” of „gevloen in Ghend” of zelfs „ghestorven in Ghend”.

Voor het identificeren van de „porters” werden enkel die gevallen in aanmerking genomen waarbij enerzijds bovenaan in de titel van het konfiskatiedokument men de opstandelingen generaliserend omschrijft als „porters in Ghend, nu in Ghend synde, daarmede sy haer goet verbuerd hebben” e.d., en anderzijds naast de individuele naam de presisering werd toegevoegd „porter in Ghend”.

Deze voorzorgsmaatregel sluit uit dat men iemand voor poorter zou houden op te losse grond.

Het begrip poorter is een evident bestaand begrip in de late middeleeuwen, aanduidend in het algemeen een bewoner van een stad, een

(6) G. Sivéry, *Structures agraires et vie rurale dans le Hainaut à la fin du moyen-âge*, 2 dl., Lille, 1973; G. Desmarez, *Le problème de la propriété rurale en Belgique au point de vue historique*. Doc. du Congrès archéol. de Gand, 1913, pp. 107-108, plaatste de grens op 2 ha., voor de confiscaties na Kassel in 1328; zijn criterium kan ± de subgroepen A1 en A2 verantwoorden.

(7) Van Camp L., *Het buitensteeds onroerend bezit van de Gentse gegoede stand in de 14e eeuw*. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling R.U. Gent, 1965, p. 160.

stedeling die hetzij door geboorte, hetzij door aanneming, de rechten der stedelingen geniet⁸.

Meer in het bijzonder bezit het begrip een juridisch-institutionele en een sociologische betekenis⁹.

„Lantpoorters” of „buytenpoorters” waren degenen die, al woonden ze op het land, poorterecht hadden verkregen.

Betreffende de betekenis van „porter in Ghend” in de konfiskatiedokumenten denken we het volgende te mogen besluiten.

1) Voor de „porter in Ghend”-genoemden, van wie één of meerdere identifikatie-elementen gekend zijn¹⁰, lijkt het ons erg waarschijnlijk dat ze inderdaad behoorden tot een min of meer goeode familie in de stad Gent.

a) Bij de „porter in Ghend”-genoemden waren er een aantal (nl. 35), die dezelfde familienaam (*niet* steeds dezelfde voornaam) droegen als de de poortersfamilies in de enge zin, vermeld in de verhandeling van Dechateau G.¹¹. Bovendien hebben we in elk van die gevallen een motief om ze in de goeode bovenlaag te situeren, nl. ofwel worden ze in de stedelijke bronnen vermeld als houders van functies in het administratief of financieel beheer van de stad, ofwel als erflaters van een aanzienlijke erfenis in de registers van de Staten van Goed, ofwel hebben ze een beroep in de 'kapitaalkrachtige' sektor¹². We menen te moeten besluiten dat het in elk van die gevallen gaat om leden van de poorterie in de enge zin.

In dezelfde richting wijst trouwens de verdeling van de categorieën van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit bij deze 35 opstandigen¹³. Vooral het hoog percentage van klasse C is wel sprekend.

b) Van het totale aantal „porter in Ghend”-genoemden, nl. 182, kennen we van 29,12 %, nl. 54, één of meerdere identifikatieelementen¹⁴. Dit

(8) Verwijs-Verdam, *Middelnederlandsch woordenboek*, Den Haag, 1885-1929, dl. VI, p. 594.

(9) *Juridisch-institutionele betekenis*: de 'poorterie' is een politieke groepering van lieden niet behorend tot deze van de wevers, volders en kleine neringen, optredend naast deze andere groeperingen op stedelijk (stadsmagistraat) en landelijk (statenvergaderingen) vlak.

Sociologische betekenis: de 'poorterie' is een sociale groep van gefortuneerde lieden, die geen handwerk dienen te verrichten voor hun levensonderhoud.

We noemen deze 2 betekenissen van 'poorterie' een betekenis in de enge zin.

(10) Identifikatie-elementen waren:

— funktie in het administratief of financieel beheer van de stad
— vermelding als erflater in de registers van de Staten van Goed
— beroep.

(11) Dechateau G., *De Gentse goeode lieden in de 14e en 15e eeuw en vooral tussen 1350 en 1453*. Onuitg. licentiaatsverh. R.U. Gent 1961.

(12) Als 'kapitaalkrachtige' beroepen worden aanzien: koopman-ondernemer in de Vlaamse lakennijverheid, wisselaar, herbergier („hostelier”) en woekeraar („persemer”). Uit konfiskatie- en identifikatiebronnen bleek dat deze beroepen veelal door kapitaalkrachtigen werden uitgeoefend.

(13) Zie hierover Bijlage II.

(14) Duidelijkheidshalve dient hierbij aangestipt te worden, dat in dit bedoelde aantal 54 ook de opstandigen, van wie één of meerdere identifikatie-elementen gekend zijn van het vorige onderzoekspunt (punt a) begrepen zijn.

aantal vertegenwoordigt 41,53 % van het totale aantal opstandigen, van wie één of meerdere identifikatieelementen gekend zijn, nl. 130.

De opstandigen, „porter in Ghend” genoemd, van wie één of meerdere identifikatieelementen gekend zijn, maar die *niet* vernoemd worden in de verhandeling van Dechateau G., zijn waarschijnlijk dan „homines novi”, van wie Fr. Blockmans gewaagt in zijn „Gentsche stadspatriciaat”¹⁵.

2) Betreffende de „porter in Ghend”-genoemden, van wie *geen enkel* identifikatieelement gekend is, en die ook niet dezelfde familienaam dragen als een poortersfamilie, voorkomend in de verhandeling van Dechateau, doen zich twee mogelijkheden voor i.v.m. de betekenis :

a) de vermelding bezit de algemene betekenis van 'inwoner van Gent'. Uit de redactie van de verbeurdverklaringen treedt wel duidelijk de kontaktnaam van de ontvanger met de pachter naar voren¹⁶. Strikt genomen kan de pachter eigenlijk slechts dit mededelen : nl dat hun verpachter een burger van Gent is. Deze pachters kennen immers deze persoon waarschijnlijk enkel maar door het pachtkontraat dat ze er eens mede gesloten hebben, en/of door de (half)jaarlijkse inning van de pachten, en voor zover zal deze persoon voor hen maar belang gehad hebben.

b) Om uit te vissen of het in een aantal gevallen niet om poorters zou kunnen gaan, in de betekenis van buitenpoorters, registreerden we de volgende gegevens: vermeldingen in de issuenlijsten van stadsrekeningen, formulering van de titels der verbeurdverklaringsrubrieken in de zin van 'nu in Ghend synde', 'contrarie minen gheduchten heer van Vlaendren', vermeldingen in de konfiskatiebronnen van een beroep naast de hoedanigheid als poorter, vermeldingen als 'wesende in Ghend', 'gevloen in Ghend' Dit alles deed ons tot een eventueel buitenpoorterschap van de Gentse opstandige besluiten

T.o.v. deze methodologische eindkonklusie betreffende de interpretatie van de opgave van de konfiskatie in de bron en van de term „porter in Ghend” dienen toch een aantal punten van voorbehoud te worden geformuleerd.

1) Een eerste voorbehoud geldt de representativiteit van de aan de hand van de aanwezige konfiskatiedokumenten opgemaakte sociale stratifikatie t.o.v. de reëel-historische.

Tot deze bedenking noopten ons een aantal delikaat te interpreteren problemen in het basisbronnenmateriaal :

a) Welk is het criterium geweest, in de konfiskatiebronnen gebruikt, om de door de verbeurdverklaring getroffen Gentse burger als opstandeling te kwalificeren?

(15) Blockmans F., *Het Gentsche stadspatriciaat tot omstreeks 1302*, Univ. Gent, Werk. Fac. Lett. en Wijsb. nr. 85, Antwerpen, 's Gravenhage, 1938, p. 293.

(16) De verbeurdverklaring geschiedt niet het onroerend goed zelf, doch enkel de tijdelijke opbrengst (de pacht) ervan. Doch hetzij nu voor de eerste of de tweede wijze van verbeurdverklaren, in beide gevallen is het bepaald logisch dat deze inlichtingen van de pachters komen.

En impliceerde deze precisering dat ze zich werkelijk gecompromitteerd hadden tegenover de graaf?

— De vermelding dat ze zich als „muetenaer” hadden gedragen, komt slechts in geringe mate voor.

— Voor het opmaken van de verbeurdverklaring dienden de opstellers zich te baseren op de gegevens die ze van de pachters in de kasselrij van de in Gent verblijvende 'opstandelingen' konden verkrijgen; deze mensen zullen nu ook wel niet steeds even goed ingelicht geweest zijn omtrent het politieke gedrag van hun verpachters.

b) De aanduiding „porter in Ghend” geschiedde trouwens nog onder verschillende vormen:

— onmiddellijk volgend op de naam van de opstandeling (37,49%)

— slechts in de titel van de konfiskatierubriek in de baljuwsrekening of het konfiskatieregister (23,03%)

— dubbele aanduiding: naast de naam van de opstandige én in de titel van de rubriek of het register.

In 10,50% van de gevallen wordt de opstandige, volgend op zijn naam, als „wonende in Ghend” aangeduid. Op een totaal van 495 opstandigen is de frekwentie van deze aanduiding „porter in Ghend” onmiddellijk volgend op de naam van de gekonfiskeerde immers te hoog (37,49%), aangenomen dat men poorter in de enge zin¹⁷ beschouwt, om aan te nemen dat alle aldus genoemden werkelijk tot de klasse van de 14e-eeuwse Gentse poorterie zouden behoord hebben.

c) Probleem van de homoniemen bij het identifikatieonderzoek: niet te veronachtzamen is het feit dat de argumentatie om een opstandige als lid van een bepaalde aanzienlijke familie te bestempelen, voor het grootste deel uit de stadsdokumenten afkomstig is. Het is dus in het geheel niet verwonderlijk dat we namen van bepaalde aanzienlijke families vrij veel terugvinden in talrijke dokumenten van het stedelijk leven.

2) Een tweede belangrijke moeilijkheid bij het onderzoek van de sociale stratifikatie was de wijze waarop de aanduiding van het verbeurdverklaarde goed in de bron moest worden geïnterpreteerd. Onder de konfiskatiebronnen voor de Gentse muetenaeren bestaat immers geen eenvormigheid.

a) Er is vooreerst het verschil tussen de opgave van de konfiskatie in de 2 konfiskatieregisters en in de baljuwsrekeningen en verder treden dan per kasselrij nog eens verschillen op in de aanduiding van de konfiskatie.

1° De verbeurdverklaringen in de konfiskatieregisters van Kortrijk en Oudenaarde hebben het karakter van een nauwkeurige inventaris van deze goederen (oppervlakte grond en wat erop geteeld werd, hofsteden met bijhorende inboedel).

(17) Cfr. supra.

De vermeldingen in de konfiskatierubrieken in de baljuwsrekeningen gewagen enkel van een pachtsom die als huur voor een bepaald stuk grond aan een Gentse burger moet worden betaald.

2° In de konfiskaties van de kasselrij Kortrijk worden ons enkel gegevens aangaande de oppervlakte van het onroerend buiten-stedelijk goed verstrekt.

3° Voor het Waasland en de Vier Ambachten vonden we de gegevens over de verbeurdverklaring van onroerende goederen uitsluitend in de baljuwsrekeningen van de behandelde periode; het betreffen meestal erg summier aanduidingen, gegroeped onder een daarvoor bestemde rubriek.

De bewoordingen waaronder de partikuliere verbeurdverklaring geschiedde konden variëren; we geven de drie vermeldingen onder welke ze werd kenbaar gemaakt:

- „N. (pachter) gaf over bi zinen eede ... rasiereu rogs (taerwen)“ (deel van de opbrengst), *verdinct... of: ... n.lb.* (pachtprijs? deel van de opbrengst omgezet in geld? of beide samen?)
- „Van N. (pachter) ...ras... - of: ... lb. toebehoernde N. (Gentse burger) *verdinct...*“
- een niet gering aantal keren werd de verbeurdverklaring geformuleerd onder de vorm van schulden die nog te betalen waren; de ene keer was men echter explicieter dan de andere keer; zoals: — „Item van N. (pachter), die sculdich was N. (Gentse burger) ...lb. (of een levering in natura) *ontfaen... lb.*“
- „Item van N. (pachter), die sculdich was N. (Gentse burger) van den pachte van ... g.-of-bunre lands (opp. van verpachte grond(en)).“

Aangezien we nu echter de rubrieken aangaande inning van geldbedragen en/of oogstopbrengsten van verbeurdverklaard onroerend goed van Gentse burgers niet enkel in de baljuwsrekeningen van het Waasland en de Vier Ambachten, doch ook in de kasselrijen Oudenaarde, Kortrijk, Aalst — en omtrent dezelfde tijdspanne — terugvinden, en het in deze rekeningen duidelijk om pachtsommen gaat, durven we het vermoeden uiten dat in het Waasland en de Vier Ambachten dit evenzo het geval is, zij het dan onder een vagere formulering ervan.

b) In de opgave van het verbeurde goed vinden we verscheidene vormen van grondbezit weergegeven: behalve wanneer 'erve' of 'leen' vernoemd werd, geeft men echter zelden een aanduiding nopens de juridische staat van deze onroerende goederen.

Algemeen gezien betreft het een verhouding tussen een eigenaar — de Gentse „porter“ — en een pachter in de kasselrij, van welke de aangeslagen opbrengst van de bezitting(en) geïnd wordt.

De 14e-eeuwse Staten van Goed nu laten blijken dat het grootste deel van het bezit van de Gentse burgers uit gronden bestond. In dit grond-

bezit bestond een onderscheid tussen lenen, cijnsgronden en erfbezit. Vermoedelijk vinden we in de konfiskatiebronnen dezelfde wijzen van grondbezit weerspiegeld :

— meer dan eens komt de term „erve” voor, vooral in de kasselrij Kortrijk. Volgens E. Sabbe¹⁸ betekent „erve” in de kasselrij Kortrijk hetzelfde als „erveliker cheinse”, nl. een cijnsland dat bij de dood van de cijns houder automatisch, al dan niet na betaling van een „doetcoep” overgaat in het bezit van de erfgenamen.

— Het houden van een leen als wijze van grondbezit duikt ook nu en dan op. Het zijn eerder kleine lenen : zelden bedraagt de oppervlakte meer dan 10 bunder. Sedert de 10e en vooral in de 11e en 12e eeuw geraakt het grootgrondbezit verdeeld, wat een verarming van de leidende klassen tot gevolg heeft.

Dit verschijnsel is algemeen en het gevolg is dat in de 14e eeuw een leen, zelfs een heerlijkheid, nog slechts enkele 10-tallen bunder groot is en dan nog soms verspreid ligt over verschillende dorpen¹⁹. Het streven naar een leen of lenen blijft niet beperkt tot adellijke heren of ridders. Ook niet-edelen en poorters, meestal reeds in het bezit van onroerende goederen, trachten een leen te bemachtigen, vermits het bezit van een leen of van een allodium zekere sociale prerogatieven gaf²⁰.

Voor het grootste deel echter bestaan de konfiskatievermeldingen uit de opgave van een verbeurd goed, waarin van een verhouding tussen een eigenaar — de Gentse burger — en een pachter in de kasselrij sprake is.

Vermits vanaf de 13e eeuw en zeker in de 14e eeuw een cijns houder praktisch voor „eigenaar” van zijn cijnsgrond doorging²¹, vindt men dan ook nog slechts uitdrukkelijke vermeldingen van cijnsgronden, met cijnsplichtigen en verplichte bedragen, in de dokumenten van de grootgrondbezitters zelf, om hen een regelmatig innen van de cijnsen te verzekeren. In de dokumenten m.b.t. de cijns houders daarentegen (vb. schepenregisters van stad Gent) waarin de Gentenaars al hun transakties lieten optekenen, vermeldt men eerder uitzonderlijk deze cijns, vermits de Gentenaars die onroerende goederen in cijns hielden, zich het liefst als werkelijke eigenaars van deze cijnsgronden lieten doorgaan!

De methodologische slotkonklusie is dus dat de uitgevoerde sociale diagnose een *relatieve* stratifikatie van de Gentse opstandigen van 1379-'85 betreft en wel om twee belangrijke redenen :

1) Zoals Mertens in zijn 'Sociale structuren' spreekt van „fiskale stratifikatie van het belastingbetalende deel van de bevolking” voor zijn bestudering van de repartitie van de omstelling in Dudzele-ambacht (1483-

(18) Sabbe E., *Grondbezit en landbouw, economische en sociale toestanden in de kasselrij Kortrijk op het einde van de XIVe eeuw*, in : Hand. v.d. Kon. Gesch. en Oudheidk. Kring van Kortrijk, n.r., dl. XV, 1936, pp. 41 van overdruk (in tijdschr.: pp. 394-458).

(19) *ibid.*, p. 3.

(20) Génicot L., *L'économie rurale namuroise au bas Moyen Age (1199-1429)* t. II. Les Hommes - La Noblesse, Leuven 1960, p. 293.

(21) Génicot, *ibid.*, deel I, p. 199 ; eveneens : L. Van Camp, *o.c.*, pp. 160-161.

1484)²², zo moeten wij hier spreken van de „sociale stratifikatie van Gentse burgers met inkomsten van niet-stedelijk grondbezit”.

2) Vermits we, behalve voor degenen, die we in de Staten van Goed hebben teruggevonden, niet kunnen uitmaken of de in de konfiskatielijsten opgegeven bezittingen van de Gentse burgers hun ganse bezit in de kasselrij vertegenwoordigen; of meer bepaald nog welk deel in hun totale bezittingen ze vertegenwoordigen.

RESULTATEN VAN HET ONDERZOEK

We vonden in de konfiskatiebronnen 495 Gentse opstandigen. Van 17,77% is het beroep, van 14,14% een bepaalde functie in het administratief of financieel beheer van de stad gekend.

Een eerste nauwkeurige verdeling van de beroepen van de Gentse „muetenaren” op basis van de gegevens in de konfiskatie- en identifikatiebronnen is de volgende :

POORTERIE

'lakensniders' :	11
'hosteliers' :	9
'persemiers' :	6
'wisseleeren' ²³ :	10

WEVERIE : 10

KLEINE NERINGEN

georganiseerde beroepen :20

timmerlui :	1
visverkopers :	3
huidevetters :	2
kaarsengieters :	2

(22) Mertens J., *Middeleeuwse sociale structuren. Enkele kanttekeningen*. in: Tijdschrift voor Geschiedenis, jg. 84, 1971, pp. 252-262.

(23) 'lakensnider' = lakenkoopman; linnenkoopman (Verwijs-Verdam, *Middelnederl. woord.*, dl. IV, p. 76 2e k.

'Hostelier': te Kortrijk waren de makelaars in de 15e eeuw een tweede laag in de drapierstand; zij vervulden ook de functie van waard of hostelier (Pauwelyn C., *De gegoede burgerij te Kortrijk in de 15e eeuw*, in: Studïën betreffende de sociale structuren te Brugge, Kortrijk en Gent in de 15e eeuw, in: Standen en Landen, LIV, pp. 155-214. Dit verklaart misschien waarom wij voor bepaalde personen én de vermelding 'lakensnider' vonden, én de vermelding 'hostelier' (zie bijlage).

'persemier': de 'persemiers' of denghenen die hem gheneeren met ghelde te leenne" tenslotte, vormden in se reeds een kapitaalkrachtige groep in de stad.

'wisseleer': wisselaar, bankier (Verwijs-Verdam, *Middeln. Woord.*, dl. IX, p. 2707.

'sciplieden' :	9
bakkers :	1
brouwers :	2

niet-georganiseerde beroepen : 9

'surgien' :	1
wijnkooplui :	1
beurzenmakers :	1
handschoenmakers :	2
turfverkopers :	1
klompenmakers :	1
perkamentmakers :	1
kok :	1

ADMINISTRATIE :

'scerwettters' :	4
'serianten' :	11
boden :	1

PRIESTERS : 4

De geschetste verdeling van de beroepen toont wel overduidelijk aan dat een sociale stratifikatie, in hoofdzaak gesteund op één gelaagdheid, nl. die welke op het maatschappelijk aanzien van desbetreffende beroepen is gebaseerd, een veel te fragmentair beeld geeft om zinnig met zekerheid, aan één of meerdere beroepsklassen een overwegend aandeel in de Gentse Opstand toe te schrijven.

Een meerzijdige benadering van de sociale stratifikatie dringt zich op ; deze hebben we gedacht te kunnen vinden in een sociale analyse, gesteund op de 'stand' waartoe de opstandelingen zouden hebben behoord. De definitie van 'stand', geciteerd door F. Van Heek²⁴ zou, getransponeerd op de bevolking van het 14e-eeuwse Gent en mede dus op de Gentse 'muetenaren', een indeling van deze opstandelingen volgens het 'lid' waartoe ze in de stad behoren, veronderstellen.

De korrelatie lid-stand, die gewaagd lijkt omdat binnen eenzelfde stand wel eens een grote verscheidenheid kan optreden betreffende kapitaal en activiteit, stelt ons in staat het basismateriaal voor onze sociale diagnose uit te breiden : i.p.v. 88 kunnen nu 130 vermeldingen van opstandelingen, van wie één of meerdere identifikatie-elementen gekend zijn, aangevoerd worden.

Behalve identifikatieelementen zoals beroep, administratie of financiële

(24) „Iedere stand bestaat uit personen, die elkaar min of meer als sociaal gelijkwaardig beschouwen op grond van overeenstemmende vormen van levensstijl. Iedere stand heeft in verband met deze levensstijl een eigen samenhorigheidsgedoele. De onderlinge grenzen van deze vertikaal opeenvolgende standen zijn moeilijk exact en nauwkeurig weer te geven ; zij gaan geleidelijk in elkaar over” (F. Van Heek, *Sociale gelaagdheid. Begripskader en historische verschijningsvorm*, in : Tijdschrift voor Geschiedenis, jg. 84, 1971, pp. 167-178.

funktie in het beheer van de stad, vermogen, hebben we immers ook nog bepaalde identifikatieelementen aangewend, a.h.v. welke we meenden de desbetreffende opstandigen in een bepaalde 'stand' of 'lid' van de stad te kunnen onderbrengen. Dit waren : vermeldingen van Gentse opstandige 'porters' in leningen- en/of schepenlijsten, het feit dat ze een pachtersfunctie hebben bekleed in de stad.

De vermelding van een ontvangersfunctie, een dekenfunctie of een gezantschap op een parlement of „van den porters”, „uten weverien” of „uten neringhen”... wijzen in dezelfde richting, doch deze aanwijzingen kwamen slechts in een paar gevallen voor, en waren dus numeriek niet zo belangrijk.

De aldus uitgevoerde sociale analyse gaf het volgende beeld van de sociale stratifikatie van de opstandige Gentse burgers van 1379-'85 : (de percentages zijn berekend op het totale aantal opstandigen van wie één of meerdere identifikatie-elementen gekend zijn).

POORTERIE :	59	(45,38 %)
WEVERIE :	15	(11,53 %)
KLEINE NERINGEN :		
georganiseerde beroepen :	20	} 36 (27,69 %)
niet-georganiseerde beroepen :	9	
volgens 'lid' of 'stand' :	7	

Benevens deze 110 'leden van een bepaalde stand' zijn er ook nog de kwalifikaties, die niet toelaten de desbetreffende opstandigen in een bepaald 'lid' onder te brengen : in totaal : 20 (15,38 %) nl. :

Militaire sektor : 'scerwettters' :	4
Administratie : 'serianten' :	11
boden :	1
Priesters :	4

Ten einde de densiteit van de opstandigen in de verschillende 14e-eeuwse Gentse bevolkingsgroepen uit te maken, moet het relatieve aandeel van de diverse beroeps- (bezits-) categorieën afgewogen worden tegenover het geheel van de bevolking.

Hiertoe meenden we een vergelijking te mogen maken met het bevolkingscijfer van de stad in 1357, zoals dit onderzocht is geworden door Prof. Dr. H. Van Werveke²⁵, en het aantal opstandigen van de Gentse Opstand 1379-'85.

Een eerste vergelijking met de cijfers van Prof. Van Werveke vertoont het volgende profiel :

(25) Van Werveke H., *Het bevolkingscijfer van de stad Gent in de 14e eeuw*, in : *Miscellanea Mediaevalia*, Gent, 1968, pp. 339-349 (oorspr. in : *Miscellanea L. Van der Essen*, Brussel, 1947, pp. 345-354).

	BEVOLKING GENT 1357		GENTSE OPSTANDELINGEN 1379-'85	
	Aantal	%	Aantal	%
Poorters	ontbreken		59	45,38
Volders	} 1900	15,48	ontbreken	
Afhankelijke ambachten				
Kleine neringen	5237	42,69	36	27,69
Wevers	5130	41,81	15	11,53
Bijzondere korpsen	ontbreken		20	15,38 ²⁷
Totaal	12267	100 ²⁶	130	100 ²⁸

Een verbeterde bewerking door W. Prevenier voor de professionele structuur van de Gentse bevolking 1357 ²⁹, op grond van de cijfers van Nicholas en van Van Werveke uit 1974 ³⁰, inclusief de aanpassing voor enkele bij de kleine neringen gerekende tekstiel-beroepen (hieronder aangeduid als varia) ziet er uit als volgt :

	DRAPERIE-AMBACHTEN		KLEINE NERINGEN		TOTAAL	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Wevers	5130	35,95				
Volders	3210	22,49				
Afh. amb.	690	4,83				
Varia	564	3,95				
Totaal	9594	67,24	4673	32,75	14267	100 ³⁰

Wanneer men nu de densiteit van de Gentse opstandigengroep 1379-'85 afweegt t.o.v. de totale Gentse bevolkingsstructuur 1357, bekomt men volgend beeld :

(26) Totaal van de volksklasse.

(27) In de bijzondere korpsen zijn begrepen : militaire sektor, administratie, priesters.

(28) Totaal aantal opstandigen, van wie één of meerdere identifikatie-elementen gekend zijn.

(29) Prevenier W., *Bevolkingscijfers en professionele structuren der bevolking van Gent en Brugge in de 14e eeuw*, in : Album C. Verlinden, Gent, 1975, pp. 269-303.

(30) Van Werveke H., *Het bevolkingscijfer van de stad Gent in de 14e eeuw. Een laatste woord?*, in : Album C. Verlinden, Gent, 1975, pp. 449-465.

BEROEPSKA- TEGORIEEN	BEVOLKING GENT 1357 (met coëff. 4)		GENTSE OPSTAND. 1379-'85 (gezinshoofden)	
	Aantal	%	Aantal	%
Poorters	1500	2,34	59	45,38 ³¹
Kl. nering.	18692	29,20	36	27,69
Wevers	20520	32,06	15	11,53
Volders	12840	20,06	ontbreken	
Afhankelijke ambachten	2760	4,30	»	
Varia	2256	3,50	»	
Clerici administr. militaire sektor etc.	5500	8,50	20	15,38
Totaal	64068	100	130	100

afgerond tot 64000³²

Indien men nu uit de Gentse bevolkingsstructuur 1357 *enkel de voor de opstand bekende groepen weerhoudt*, ziet de vergelijking tussen beide structuren er als volgt uit :

BEROEPSKA- TEGORIEEN	BEVOLKING GENT 1357 (met coëff. 4)		GENTSE OPSTAND. 1379-'85	
	Aantal	%	Aantal	%
Poorters	1500	3,20	59	45,38
Kleine neringen	18692	40,40	36	27,69
Wevers	20520	44,40	15	11,53
Clerici, administr., militaire sektor	5500	11,90	20	15,38
Totaal	46212	100	130	100

(31) Bij het geheel van de economisch actieve bevolking, waarvan het beroep gekend is, werd een schatting van 7000 personen opgeteld. Deze groep omvat de door Dechâteau op 1500 geschatte „poorters” in de enge zin, economisch actief of niet, en 5500 resterenden : clerici en andere economisch actieven of passieven, die echter niet tot de gestructureerde ambachten (en niet tot de enge poorterie) behoren.

Dechâteau G., *De Gentse gegoede lieden in de 14e en 15e eeuw en vooral tussen 1350 en 1453*. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling, R.U.Gent, 1961.

(32) Getelden : $14267 (14250 \times 4) = 57000 + 7000$ niet getelden = 64.000.

Uit deze vergelijking van het bevolkingscijfer van de stad Gent in 1357 en het aantal Gentse opstandigen 1379-'85 menen we het volgende te mogen besluiten :

1. Het *gering aandeel van de wevers in de opstand* mag bepaald intrigerend genoemd worden, in acht genomen het gewone aandeel van de wevers in de 14e-eeuwse Gentse bevolkingsstructuur. Deze bevinding zou enigszins afbreuk kunnen doen aan de bevindingen van de historici Ganshof en Van Werveke, die de Gentse Opstand 1379-'85 in de eerste plaats voor een weversopstand hebben aanzien.

Doch vermits op de Gentse Opstandelingen geen rechtstreekse repressie werd uitgevoerd, gezien de toenmalige politieke situatie in het graafschap Vlaanderen³³, is het bekende percentage wevers onder de opstandigen misschien niet bijzonder representatief. Er kan een verborgen realiteit achter steken.

2. Hetgeen echter wel opvalt is het *percentage der opstandige poorters* : 45,38 % tegenover 2,34 % in de gewone 14e-eeuwse Gentse bevolkingsstructuur! Zelfs mits inachtneming van een speciale foutmarge, blijft dit percentage een niet te verwaarlozen gegeven.

Er gelden 2 verklaringen voor :

— ofwel is de Gentse Opstand 1379-'85 een politieke reactie geweest die vooral binnen de groep der Gentse poorters een aanhang vond ;

— ofwel dient aan het begrip poorter — cfr. de uiteenzetting over het begrip 'poorter' — een nieuwe inhoud te worden verleend.

Aldus is dit een bevestiging van het resultaat van het kritisch onderzoek nopens de term 'porter in Ghend' : het begrip poorter kan een verschillende inhoud dekken naargelang van de bron, waarin het voorkomt.

Bij deze sociale diagnose, hoofdzakelijk gesteund op gegevens uit de identifikatiebronnen, dient als toetssteen ook de verdeling van de categorieën van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit over deze 3 'standen' en de administratie, militaire sektor en de priesters te worden nagegaan.

We citeren vooreerst als „achtergrond-informatie" de spreiding van de inkomsten van niet-stedelijk grondbezit onder de konfiskatiestaten van Gentenaars van wie expliciet de grootte van het grondbezit is gekend met bijhorende pachtsom.

OUDENAARDE

A ₁	67,90 %	(55)	Totaal : 81
A ₂	11,11 %	(9)	
B	11,11 %	(9)	
C	9,87 %	(9)	

(33) Cfr. supra.

AALST

A ₁	63,33 %	(19)	Totaal : 30
A ₂	20,00 %	(6)	
B	10,00 %	(3)	
C	6,33 %	(2)	

LAND VAN WAAS

A ₁	72,00 %	(54)	Totaal : 75
A ₂	13,33 %	(10)	
B	9,33 %	(7)	
C	5,33 %	(4)	

KORTRIJK

A ₁	33,33 %	(19)	Totaal : 57
A ₂	28,07 %	(16)	
B	24,56 %	(14)	
C	14,03 %	(8)	

VIER AMBACHTEN

A ₁	33,33 %	(7)	Totaal : 21
A ₂	38,09 %	(8)	
B	14,28 %	(3)	
C	14,28 %	(3)	

HEERLIJKHEID VAN DENDERMONDE

A ₁	—		Totaal : 3
A ₂	—		
B	33,33 %	(1)	
C	66,66 %	(2)	

Volgt nu het aandeel van de verschillende bevolkingsklassen onder de Gentse opstandigen in de verschillende categorieën van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit :

POORTERIE

A ₁	17	(28,81 %)
A ₂	17	(28,81 %)
B	7	(11,86 %)
C	8	(13,55 %)
geen categorie gekend 10 (16,94 %)		

WEVERIE

A ₁	7	(46,66 %)
A ₂	0	(00,00 %)
B	1	(6,66 %)
C	1	(6,66 %)
geen categorie gekend 6 (40,00 %)		

KLEINE NERINGEN

A ₁	11	(30,55 %)
A ₂	3	(8,33 %)
B	3	(8,33 %)
C	3	(8,33 %)
geen categorie gekend		16 (44,44 %)

ADMINISTRATIE - MILITAIRE SEKTOR - PRIESTERS

A ₁	3	(15,00 %)
A ₂	1	(5,00 %)
B	1	(5,00 %)
C	0	(00,00 %)
geen categorie gekend		15 (75,00 %)

Door de vertekening die de onrechtstreekse bronnen ons geven nopens de sociale stratifikatie van deze Gentse opstandigen is het niet mogelijk een algemeen besluit betreffende de sociale stratifikatie van de Gentse opstandigen 1379-'85 te trekken.

De vertekening is tweevoudig :

1) *in de beroepsstructuur* : vermits we amper van 130 op 495 opstandigen over één of meerdere identifikatieelementen beschikten om deze beroepen- en funktiestructuur op te bouwen ;

2) *in de bezitsstructuur* : we weten niet welk aandeel in het totale bezit van de opstandige Gentse burger de onroerende goederen (het onroerend goed) in de kasselrij, gekonfiskeerd door de grafelijke ambtenaren, vertegenwoordigen (vertegenwoordigt). Daarom zullen we op grond van ons bronnenmateriaal het meest aannemelijke besluit formuleren.

Dit is tweeledig :

1) Voor de 130 opstandigen, van wie één of meerdere identifikatieelementen gekend zijn, bestaat een betrekkelijk grote kans dat het grootste deel werkelijk heeft behoord tot deze in de sociale stratifikatie besproken groepen der poorterie, weverie en kleine neringen, en voor dezen kunnen we het bovengeciteerde besluit herhalen : een overwegend aandeel daarin van de groepen der poorterie en de kleine neringen.

Ter versteviging van deze bewering is nog de korrelatie merkbaar tussen — enerzijds, een hoofdzakelijk op grond van de identifikatiebronnen achterhaalde sociale status van de opstandigen.

— en anderzijds, een behoren tot een bepaalde categorie van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit.

Welke korrelatie bepaald treffend mag genoemd worden bij de twee 'standen' tot welke het overwegend deel van de geïdentificeerde opstandigen behoren : de poorterie en de kleine neringen. Bij deze twee „leden" vertonen deze categorieën van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit een merkbare overeenkomst met de aard van gegevens volgens welke we de opstandigen van deze 2 groepen in deze twee 'leden' onderbrachten.

Vooral bij de poorterie is het relatief hoog percentage van klasse C sprekend.

2) Voor de rest van de Gentse opstandigen — het grootste deel! — valt het volgende te concluderen :

a. óf het zijn ingezetenen van de stad Gent, van wie we echter — behalve dan het onroerend bezit, vermeld in de konfiskatiebron — de sociale status, en de vermogenscapaciteit niet kennen, omdat :

— dit gegeven niet voorkwam in de konfiskatiebron ;

— dit gegeven niet voorkwam in de stadsdocumenten ;

Dit mag echter niet verwonderlijk schijnen, aangezien menige stedelijke identifikatiebron belangrijke lacunen vertoont. Het moeten toch echter mensen geweest zijn 'met een minimum aan bezit', dus in bepaalde zin de 'gegoeden', aangezien de bezitsloze klasse in de stad — de grote massa van de handarbeiders — uiteraard niet kon voorkomen in de konfiskatiedocumenten : „... Die im Dunklen seht man nicht!“...

b. óf het zijn voor een groot deel buitenpoorters van de stad Gent, die juist door een onderkomen te zoeken in het opstandig bolwerk, Gent, zich compromitteerden tegenover de graaf, hetzij ze dit enkel om veiligheidsredenen gedaan hebben, hetzij wel degelijk uit anti-grafelijke gezindheid.

Tenslotte nog dit : het is niet totaal uitgesloten dat de graaf met deze talrijke konfiskaties in de kasselrijen, in de eerste plaats tegen *Gentenaars* heeft willen een repressie op touw zetten, eerder dan tegen Gentse „*muetenaars*“. Vele Vlaamse graven droegen immers deze zelfstandige en eigen-gereide stad nu niet bepaald in het hart...

BIJLAGE

TABEL VAN HET BEROEP, DE FUNKTIE EN DE BEZITTINGEN
VAN DE GENTSE OPSTANDIGEN VAN 1379/1385

In deze bijlage wordt enkel een verkorte versie van de gehele dokumentatie gegeven. De volledige dokumentatie is immers niet publiceerbaar wegens te grote omvang.

Toelichting inzake aangewende systematisering van het bronnenmateriaal:

1. De Gentse opstandigen werden ingedeeld in twee grote groepen :
  - I. - Bezit gekend (geen beroep noch funktie) ;
  - II. - Bezit, beroep en funktie gekend.
 Onder I. zijn de opstandigen gerangschikt per kasselrij.
 Onder II. zijn de Gentse opstandigen gerangschikt, zoals ze in de sociale stratifikatie in het tekstdeel voorkomen.

2. Tevens wijzen we erop, dat de *tekst tussen aanhalingstekens* deze is van de bron. Vooral bij de aanduiding van het grondbezit verkozen we de termen van de bron te gebruiken, vermits de aanduiding hiervan tamelijk vaag is en we anders misschien gevaar lopen een verkeerde interpretatie te geven. We bedoelen voornamelijk de precisering „land”.

3. Bij de 2 groepen duiden we aan in welke *kasselrij* het goed gelegen is :
  - KO = kasselrij Oudenaarde
  - KA = kasselrij Aalst
  - KK = kasselrij Kortrijk
  - KLvV = kasselrij Land van Waas
  - K4A = kasselrij Vier Ambachten

4. De volgende *afkortingen* golden voor de vermelding van bronnen :
  - ARA = Algemeen Rijksarchief (Brussel)
  - ADN = Archives départementales du Nord (Rijsel)
  - RR = rolrekening
  - RK = rekenkamer.
 Vb.: ARA RR 961 = Algemeen Rijksarchief, rolrekening nr. 961
 ARA RK 1163 = Algemeen Rijksarchief, Rekenkamer, register nr. 1163.

5. Vele registers waren *niet gefoliëerd*, zodat we voor de verwijzing teruggepen naar :
  - ofwel enkel de aanduiding van het register
  - ofwel de vermelding an de lokaliteitsrubriek waarin de opstandige voorkwam.
 Bij de rolrekeningen blijft de foliëring uiteraard achterwege.

6. *Titels van konfiskatierubrieken in de baljuwsrekeningen :*

De bewoordingen, waarin deze titels gesteld zijn, kunnen wel enigszins variëren, doch de kern blijft steeds dezelfde : dat het om de verbeurd-verklaring van „poorters goeden van Ghent” gaat. Deze bewoording keert steeds weer. Bijaldien achten we het niet noodzakelijk de titels van de konfiskatierubrieken op te geven. Waar de opstandige enkel volgens de titel van de konfiskatierubriek als „porter in Ghend” vernoemd werd, wordt deze met een * aangeduid in de tabel.

I. BEZIT GEKEND :

KASSELRIJ OUDENAARDE

*Kategorie van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit A,**„Porters in Ghend” :*

- Ake, Jan (ARA RR 962) -
- Blancaerds, Gerle (ARA RK 18243)
- Blancaerds, Mergriete (ARA RK 18243)
- Bruggen van der, Hosten (ARA RK 18243 & RR 967)
- Bruucs, Prepine (ARA RK 18243)
- * Hansselin, Janne (ARA RR 961)
- * Heermanne, Willem (ARA RR 961)
- * Huerne van, Fierin (ARA RR 961)
- * Kimpe de, Willem (ARA RK 18243 & RR 961)
- Losschaerde, Gillis (ARA RK 18243)
- De weduwe Jan Martins (ARA RK 18243)
- Riede van den, Loenins (ARA RK 18243)
- Vaster de, Jan (ARA RK 18243)
- Waghenere de, Raesse (ARA RK 18243)
- Wettere van, Jacop (ARA RK 18243)

„Wonende in Ghend” :

- Bane de, Willem (ARA RR 962)
- Boghe van den ,Heine (ARA RK 18243)
- Cousmaker, Gillis (dochter) (ARA RK 18243)
- Elst van der, Fierin (ARA RK 18243)
- Ghernoet, Michiel (ARA RK 18243)
- Henze, Gillis (ARA RK 18243)
- Henze, Matthys (ARA RK 18243)
- Henze, Prepiaen (ARA RK 18243)
- Hisselt van, Kalle (ARA RK 18243)
- * Hofts, Mergriete (ARA RK 18243 & RR 961)
- Horenbeke van, Zoetin (ARA RK 18243)
- Hulle van den, Lodewijc (ARA RK 18243)
- Kellin, Gillis (ARA RK 18243)
- Koker de, Heine (ARA RK 18243)

- Libbe, Gillis (ARA RK 18243)
 * Mayhus, Zoetin (ARA RK 18243 & RR 961) -
 Plassche van den, Raesse (ARA RK 18243)
 Puleem van, Hannekin (ARA RK 18243)
 Rabbyt, Willem (ARA RK 18243)
 Rouse, Raeskin (ARA RK 18243)
 Rubuelke van, Pieter (ARA RK 18243)
 Smessaerds, Lyskin (ARA RK 18243)
 * Springintgoed, Heinric (ARA RK 18243 & RR 961)
 * Thomaes f. Symoen (ARA RK 18243 & RR 961) -
 Verdebrouc van, Willem (ARA RK 18243)
 Visschere de, Jacob (ARA RK 18243)
 Vlackem van, Jaeskin (ARA RK 18243)
 's Wachters, Bette of Agaerd (ARA RK 18243)
 Zeghers, Jan Coppin (ARA RK 18243)
 Zorghen van der, Kateline (ARA RK 18243)

Andere aanduidingen :

- Bossche van den, Boudin (ARA RK 18243)
 Priestrage van Sente Jans in Ghend (ARA RK 18243/48648)
 Jonckheere de, Gillis (ARA RK 18243)
 Moenins, Ghevin (ARA RK 18243)
 Mouden van, Coppin (ARA RK 18243)
 Pape de, Stevin (ARA RK 18243)
 Rabbyt, Zegher (ARA RK 18243)
 Remy van, Claus (ARA RR 893)
 Waghener de, Jan (ARA RK 18243)
 „Een wesen in Ghend” (onbekend) (ARA RK 18243)

Kategorie van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit A₂

„Porter in Ghend” :

- Caens, Frans (ARA RK 18243)
 Roukeloos, Jan (ARA RR 1672)
 Wagheneren (weduwe) (ARA RK 18243)

„Wonende in Ghend” :

- Blic den, Claus (ARA RK 18243 & RR 961-963)
 Cruudpennincs, Wouborghen (joncvrouw) (ARA RK 18243 / RR 961)
 * Loe van, Boudin (ARA RK 18243 & RR 962 en 963)
 Utenmeerschen, Mergriete (joncvrouw) (ARA RK 18243)
 sVasters (joncvrouw) (ARA RK 18243)

Andere aanduidingen :

- Bossche van der, Jan (ARA RK 18243)

Kategorie van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit B

„Porter in Ghend” :

- Vaernewijc van, Shanen (joncvrouw) (ARA RK 18243) -
- Verdenbrouc van Clare, joncvrouw (ARA RK 18243) -
- Zoetamys Ineris (ARA RK 18243)
- * Zwijnaerde van, Everaerde (ARA RR 961)

„Wonende in Ghend” :

- Bossche van den, Ghisel (ARA RK 18243 & RR 963) -
- Jonghen den, Heinric (ARA RR 961) -
- Temmerman den, Willem (ARA RK 18243) -
- Waghenere de, Goessin (ARA RK 18243)

Andere aanduidingen :

- Wassenhove van, Jan (ARA RR 963)

Kategorie van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit C

„Porter in Ghend” :

- Herleghem van, Yden (ARA RR 963)
- * Nieneve van, Jan (ARA RR 961)
- Piernakin, Michiel (ARA RK 18243 & RR 961)
- * Putte van den, Wasseline (ARA RR 961)
- Zorghen van der, Symoen (ARA RK 18243)

„Wonende in Ghend” :

- Borne van den, Pieter (weduwe) (ARA RK 18243 & RR 961)
- Herzeele van, Raes (weduwe) (ARA RK 18243 & RR 961)

Andere aanduidingen :

- Abt van „St.Pieters bi Ghend”. (ARA RK 18243)

KASSELRIJ LAND VAN WAAS

Kategorie van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit A₁

„Porter in Ghend” :

- Astmanne (ARA RR 1692)
- * Baerde, Luuc (ARA RR 1689)
- Baken, Machiel (ARA RR 1687)
- * Der abdijon van der Biloken te Ghent (ARA RR 1687/1688)
- Braems (joncvrouw) (ARA RR 1689)
- * Calameren van, Kerstiaen (ARA RR 1689)
- * Caluwen den, Daneel (ARA RR 1689)
- * Claus f. Claus (ARA RR 1688)
- * Cleemputte van den, Pieter („ore”) (ARA RR 1688)

- * Coelmanne, Jan ende zinen wive (ARA RR 1688)
- * Costere de, Pieter (ARA RR 1688)
ook „Ghendtenaree” genoemd (ARA RR 1687)
- * Crayen, Jacob (ARA RR 1689)
- * Cuppijn, Jan (ARA RR 1688)
- * Dikarde, Willem (ARA RR 1688)
- * Ende van den, Pauwelze (ARA RR 1688)
- * t Fos, wive (ore) (ARA RR 1688)
Hart den, Arnout (ARA RR 1687)
Havermate, Pieter (ARA RR 1692)
- * Hielen, Mertijn (ARA RR 1688)
Jonghen, Clays (ARA RR 1687/1688)
Jonghen, Clays (ARA RR 1687/1688)
Kallen, Gillis (ARA RR 1687/1688)
- * Koolmans van, („den oere”) (? Koolman Lauwer) (ARA RR 1687)
Lauwereys, Pieter (ARA RR 1485)
- * Lycvelde van, Margrieten (ARA RR 1688)
Lisen, Moen (ARA RR 1692)
Mase, Gillis (ARA RR 1687/1688)
- * Mendonc van, Diericx (kinderen) (ARA RR 1688)
- * Muelen van der, (kinderen) (ARA RR 1688)
- * Muelendike, Pieter (ARA RR 1688/1689)
Andriese f. Nijs (ARA RR 1692)
- * Noedonc, Jan (ARA RR 1689)
- * Osten, Janne (ARA RR 1688)
Ouderogghen, Philips (ARA RR 1687/1688)
Peerboem, Bouden (ARA RR 1687/1688/1689)
Pottersberghe van, Diedericke (ARA RR 1692)
- * Pottersberghe van, Willem (ARA RR 1688)
Pudenbrouc van, Arnout (ARA RR 1687)
Pulaer van, Diedericke (ARA RR 1692)
Rampards, Marien (ARA RR 1687/1688)
Rine van den, Janne (ARA RR 1687/1688)
Risele van, Kateline (ARA RR 1687)
Rob den, Heinrike (ARA RR 1692)
- * Rومانne, Laurens (ARA RR 1688)
Rozen, Arnoud (ARA RR 1688)
ook „Ghendtenaree” genoemd (ARA RR 1687)
- * Rozen, Heinric (ARA RR 1688)
ook genoemd als „eenen Heinric Rozen te Ghent” (ARA RR 1687)
Rycx, Bouden (ARA RR 1687/1688)
Sceppere den, Gillis (ARA RR 1687)
- * Sergoots, Billien ende hare zuster (ARA RR 1688)
Spievelde van, Jan (ARA RR 1687)
Spildoorne, Gillijs (ARA RR 1688/1689)
Suls, Ogroet (ARA RR 1688)
Wint den, Wouteren (ARA RR 1687/1688)

Andere aanduidingen :

- Lapsam van, Janne (ARA RR 1687)
werd volgens titel van konfiskatierubriek als „poorter in Ghend” ver-
noemd.
Rouc den, Jacob (ARA RR 1689)

Kategorie van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit A₂

„Porter in Ghend” :

- Elst van der, Karel (ARA RR 1687)
* Kerchem van, Gillijs Jacobs zone (ARA RR 1688)
* ser Maceleins, Symoen (ARA RR 1688)
Mulendikere den, Jan (ARA RR 1687)
* Visschere den, Janne (ARA RR 1688)
Waghen den, Wouteren (ARA RR 1687/1688/1689)
Waghen den, Wouteren, weduwe (ARA RR 1692)
Heinrix Wouters zoons, Kateline (ARA RR 1687)
* Zinghem van, Laureins (ARA RR 1688)

Andere aanduidingen :

- Duffel van, Jan (here) (ARA RR 1687)

Kategorie van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit B

„Poorter in Ghend” :

- Brabant van, Jan (weduwe) (ARA RR 1687/1517)
* Muelen van der, Bouden (ARA RR 1688)
* Een pape te Ghend (ARA RR 1688)
* Roessler van, Gillijs (weduwe) (ARA RR 1688)
* Straten van, Oste (ARA RR 1688/1689)
* Vos, Jan (wive) „ore” (ARA RR 1688)
* Wilden den, Gillijs (ARA RR 1688)

Kategorie van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit C

„Poorter in Ghend” :

- * Ghend den, Mertine (ARA RR 1688)
* Helegheest Sint Jacobs te Ghent (ARA 1688/1692)
* ser Macheleins, Achten (ARA RR 1688)
Russchere den, Jan (ARA RR 1688/1692)

KASSELRIJ KORTRIJK

Kategorie van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit A₁

„Porter in Ghend” :

- Busschere de, Steppe (ARA RK 1163)

- * Clays van, Jhan (weduwe) (ARA RR 1086)
- Coman de, Roeger (ARA RK 1163)
- Cupere de, Wouter (ARA RK 1163)
- Eenode van den, Willem (ARA RK 1163)
- Ghinderbuten van, Jan (ARA RK 1163)
- Herweghe van den, Mergriete (ARA RK 1163)
- Lycenbrouc van, Jan (ARA RK 1163)
- Manigaerd van, Jan (ARA RK 1163)
- Merstaerd Lievin (ARA RK 1163)
- Poucstrate, Olivier (ARA RK 1163)
- Steenbrugghen van der, Coppin (ARA RK 1163)
- Straeten van der, Wouter (ARA RK 1163)
- Sys, Philips (ARA RK 1163)

„Wonende in Ghend” :

Codde, Gillis (ARA RK 1163)

Andere aanduidingen :

Elst van der, Gheldolf (ARA RK 1163)
 Nerincs ((beghine) (ARA RK 1163)
 Ratevelt, Danniël (ARA RK 1163)
 Witeneus, Casine (een beghine van Ghend) (ARA RK 1163)

Kategorie van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit A₂

„Porter in Ghend” :

- sGruters (joncvrouw) (ARA RK 1163)
- * Harincx, Kateline (ARA RR 1089)
- Lycenbrouc van, Willem (ARA RK 1163)
- * Maelbrouc van, Daneel (ARA RR 1086)
- Maes, Jan (ARA RK 1163)
- Scuere van der, Jan (ARA RK 1163)
- Merradic, Jacob (ARA RK 1163)
- Kerke van Sinte Pieters in Ghend (ARA RK 1163)
- * Poerte van der, Wouter (ARA RR 1086)
- * Ruuslede van, Kateline (ARA RR 1089)
- Vivere van den, Pieter (ARA RK 1163)

„Wonende in Ghend” :

Caesman, Jan (ARA RK 1163)
 Reehaghe van der, Pieter (ARA RR 1086)
 Wierix Maes (dochter) (ARA RK 1163)

Andere aanduidingen :

Damaer van, Lievin (ARA RK 1163)
 Sint Ebbrechts hospitaal van Gent (ARA RK 1163)

Kategorie van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit B

„Porter in Ghend” :

- Biest van der, Willem (ARA RK 1163)
- * Brame, Hughe (ARA RR 1086)
- * Corthals, Hannekin (ARA RR 1089)
- Maes, Kerstiaen (ARA RK 1163)
- Meester de, Willem (ARA RK 1163)
- Paeus, Kateline (ARA RK 1163)
- Pancen, Gillis (ARA RK 1163)
- Rudder de, Joris (ARA RK 1163)
- Vivere van den, Jan ende zijn wijf (ARA RK 1163 RR 894)
- Zielaerd, Seyns (ARA RK 1163)

„Wonende in Ghend” :

- Porte van der, Wouter (ARA RK 1163)
- Vennaerd, Maes en Jan (ARA RK 1163)

Andere aanduidingen :

- Dendere van der, Gillis (ARA RK 1163 / RR 1086)
- Smeets, Pieter („dhoir”) (ARA RK 1163)

Kategorie van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit C

„Porter in Ghend” :

- Vaernewyc van, Jane (ARA RK 1163 / RR 1089)
- Vaernewyc van, Kateline (joncvrouwe) (ARA RK 1163)
- West van, Jan (meester) (ARA RK 1163)

„Wonende in Ghend” :

- Banc van der, Symoen (ARA RK 1163)
- Porte van der, Jan (ARA RK 1163)
- Tiedeghem van, Jan (ARA RK 1163)

Andere aanduidingen :

- Scutelmans, Jan (ARA RK 1163)
- Walighem van, Wouter (ARA RK 1163)

KASSELRIJ AALST

Kategorie van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit A₁

„Porter in Ghend”

- Betten, Zegher (ARA RR 894)
- Clerc de, Arende (ARA RK 48648)
- Hannaerts, Jacob (ARA RR 894)
- Hedde van den, Jacop (ARA RR 894)

Hole van den, Yde (ARA RR 894)
 Kaleuwen den, Jan (ARA RR 894)
 Kerspijpe, Ghijselin (ARA RR 894)
 Kryts den, Clause (ARA RR 893 / RK 48648)
 Sarteels, Osten (ARA RR 893 / 894)
 Soys, Jan (ARA RR 894)
 Stoutins (ARA RR 894)
 Symoens, Gillise (ARA RK 48648)
 Tiestenaken, Jan (ARA RR 893)
 Walle van den, Clause (ARA RR 894)
 Zeghelsem van, Jan (ARA RR 893)

„Wonende in Ghend” :

Smet de, Mattheuse (ARA RR 896)
 Straeten van der, Pieter (ARA RR 896)
 Velde van de, Grielen (ARA RK 48648)
 Vos den, Steven (ARA RK 48648)

Kategorie van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit A₂

„Porter in Ghend” :

Berghe van den, Lauwers (ARA RR 894)
 Mertins, Heinrike (ARA RR 893)
 Vos den, Jacoppe (ARA RK 48648)

„Wonende in Ghend” :

Straeten van der, Heinrike (ARA RK 48647)
 Tiestenaken van, Heinrix (ARA RR 894)

Andere aanduidingen :

Tiestenaken de, Jake (ARA RR 897)

Kategorie van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit B

„Porter in Ghend” :

Kindere der, Janne (ARA RR 893)

„Wonende in Ghend” :

Soys, Arend (ARA RK 48646/48648)

Andere aanduidingen :

Hove van Sint Lysbetten in Ghent (ARA RK 48648)

Kategorie van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit C

„Porter in Ghend” :

Putte van den, Willem (ARA RR 895 / RK 48648)

Andere aanduidingen :

Putte van den, Wasseline (ARA RR 894)

KASSELRIJ VIER AMBACHTEN

Kategorie van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit A₁

„Porter in Ghend” :

- Bruusche, Jacop (ARA RR 1486)
- Calays der, vrouwen (ARA RR 1487)
- Clappe, Pieter (ARA RR 1487)
- Fischs, Wytst (weduwe) (ARA RR 1486)
- Lycmaerds, Jan (weduwe) (ARA RR 1486)
- * Een pape te Portackere in Ghent (ARA RR 1486)
- Noyt, Jan (ARA RR 1486)

Kategorie van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit A₂

„Porter in Ghend” :

- * Den bacghaerden in Ghent (ARA RR 1486)
- Baernaerd, Willem (ARA RR 1484)
- Cranen de, Pieter (ARA RR 1485)
- Driessche van den, Jacop (ARA RR 1482)
- * Elbrecht, Jan (ARA RR 1486)
- Ghiselbrechts (joncvrouw) (ARA RR 1486)
- * Lake van der, Diederic (ARA RR 1486)
- * Wevel' Joes (kinderen) (ARA RR 1486)

Kategorie van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit B

„Porter in Ghend” :

- * Boghaerde huuten, Jacoppe (her) (ARA RR 1486)
- Plate, Trude (ARA RR 1485)
- Spieghele van den, Goessin (ARA RR 1486)

Kategorie van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit C

„Porter in Ghend” :

- Crabs, Margrieten (dochter Arnouds) (ARA RR 1486)
- Crudenaers, Ghiselbrechts (joncvrouw) (ARA RR 1486)
- Moere van den ,Pieter (ARA RR 1484 / 1485)

HEERLIJKHEID VAN DENDERMONDE

Kategorie van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit B

„Porter in Ghend” :

- Heylen (zone), Boudin (ARA RR 1654)

*Kategorie van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit C**„Porter in Ghend” :*

- Oernicke van den ,Lieven (ARA RR 1657)
Cothem van, Jan (ARA RR 1654)

II. BEZIT, BEROEP, FUNKTIE GEKEND

Hierna volgt de opsomming van de 130 Gentse opstandigen, van wie één of meerdere identifikatieelementen toegelaten hebben deze relatieve sociale stratifikatie op te bouwen. In de tweede kolom is de kategorie van inkomsten van niet-stedelijk grondbezit tot dewelke ze behoren, vermeld. Tussen haakjes wordt de kasselrij, waarin dit grondbezit gelegen is, aangeduid. De kursief gedrukte familienamen zijn deze, die eveneens voorkomen onder de poortersfamilies in de verhandeling van Dechateau G. Voor de aanduiding der bronnen is enkel de referentie naar de konfiskatiebron(nen) opgegeven ; de vermelding van de identifikatiebron(nen) was immers te uitvoerig om te publiceren. Hiervoor verwijs ik naar mijn proefschrift *

POORTERIE

Lakensniders (11)

Drayere den, Clays (ARA RK 18243)	A ₂ (KO)
<i>Ghend van</i> , Jan (ARA RR 961 / RR 961)	A ₁ (KO)
Haesbijt, Jan (ARA RK 18243 / RR 962)	B (KO)
<i>Haghen van der</i> , Jacob (ARA RR 894)	geen kategorie gekend
Henrix, Peter (ARA RR 1688 / 1689)	A ₁ (KLvW)
Joncheere de, Jan (ARA RK 18243 / RR 961)	C (KO)
<i>Lede van</i> , Hannekin (Jan) (ARA RR 961 / RR 48648)	B (KO)
<i>Pitte van den</i> , Jan (ARA RR 1486)	A ₁ (KLvW)
<i>Van den Vorde</i> , wed. en kind. (ARA RR 1687)	A ₂ (KLvW)
Walle van den, Pieter (ARA RR 48653)	geen kategorie gekend
<i>Westvoerder van</i> , Lauwereins (ARA RK 18243 / RR 961 & 963 / RR 1086)	C (KO)

Hosteliers (9)

Absvorde van, Stasen (ARA RR 1687)	A ₂ (KLvW)
Bets, Jacob (ARA RR 1688 / 1692)	geen kategorie gekend
Beys, Jan (ARA RR 1517)	C (KA)
<i>Borluut</i> , Jan (ARA RK 1163)	B (KK)
<i>Brame</i> , Jan (ARA RR 1485)	A ₂ (KLvW)
Coevoet, Jan (ARA RR 1487 / RR 893)	B (KLvW - KA)
Coudenbrouc van, Jan (ARA RK 1163 / RR 1086)	A ₁ (KK)

* Van Oost, A., *Sociale stratifikatie van de Gentse Opstand 1379-1385*, dl. II. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling R.U.Gent, 1972.

- Muelen van der*, Jan (ARA RR 961) A₂ (KO)
Spiegehele van den, Jan (ARA RK 1163) C (KK)
- Wisselaars* (3)
- Brune de*, Jan (ARA RK 18243) A₁ (KO)
Hoghenhuus van den, Lievin (ARA RK 1163 /
 RR 1089) C (KK)
Soyssone, Jacoppe (ARA RR 1486) A₂ (KLvW)
- Persemiers* (6)
- Boengaerde van den*, Jan (ARA RK 18243) A₁ (KK)
Clerc de, Jan (ARA RR 1687) A₁ (KLvW)
Maes, Pieter (ARA RK 48648) A₁ (KA)
Mersch van der, Arent (ARA RR 893) geen categorie gekend
Muelenlande van den, Heinric (ARA RR 48648 /
 RR 896) A₂ (KA)
Parijs, Jan (ARA RR 1517) geen categorie gekend
- Tot de 'stand' of 'lid der poorters behorend* (19)
- Adighem van*, Heinric (ARA RK 1163 /
 RK 18243) A₂ (KK - KO)
Beke van der, Jan } (ARA RR 1687 / 1688) A₂ (KLvW)
Beke van der, Pauwels } A₂
Berghe van den, Heine (ARA RK 18243) A₁ (KO)
Betten, Gheerolf (ARA RR 896) A₁ (KA)
Boterman, Jan (ARA RK 18243) B (KO)
Coorben van der, Janne (joncvrouw) (ARA RK
 18243 / RR 961 / 962) C (KO)
Costre de, Jan (ARA RK 18243) A₁ (KO)
Crane de, Clays (ARA RK 18243 / RK 48648) A₂ (KO - KA)
Heddevelde van, Jan (ARA RR 893) geen categorie gekend
Jonghen den, Janne (ARA RK 18243 / RR 1692) C (KO - KLvW)
Lippenhoghe, Clays (ARA RR 1517) geen categorie gekend
Merlar van, Janne f. Wouters (ARA RR 1688) A₁ (KLvW)
Moenins, Jan (ARA RR 1486) B (K4A)
Pitte van den, Willem (ARA RR 1485/1486
 / RK 1163) C (K4A)
Rike de, Pieter (ARA RK 48653) geen categorie gekend
Vos den, Hector (ARA RR 1486 / RK 18243) A₂ (K4A)
Winckele van den, Gillis (ARA RR 1687 / 1688) A₁ (KLvW)
Winckele van den, Jan (ARA RR 1691) geen categorie gekend
- tot de „gegoede lieden” behorend* (11)
- Buedel den*, Jan (ARA RR 1687 / 1688) A₂ (KLvW)
Eeke van der, Heinric (ARA RK 18243 / RK 1163) A₁ (KK)
Gherolfe, Jan (ARA RR 1485) geen categorie gekend
Lenden van der, Jan (ARA RR 893 / RK 48648) A₂ (KA)

<i>Pypen</i> , Jan (ende sinen sone) (ARA RK 18243 / RR 961)	A ₁ (KO)
Rekenare den, Jan (ARA RR 1486)	A ₂ (K4A)
<i>Rym</i> , Boudin (ARA RR 1486 / RK 48648)	B (K4A)
Smet de, Jan (ARA RR 962)	A ₁ (KO)
Steenhuse van, Jan (ARA RR 1687 / 1688)	A ₂ (KLvW)
<i>Utenhove</i> , Godeveerd (ARA RK 18243)	A ₁ (KO)
Ysewyn, Claus (ARA RR 1692)	A ₂ (KLvW)

WEVERIE (15) wevers (10)

<i>Brouke van den</i> , Wouter (ARA RR 1087)	geen categorie gekend
Necker de, Joes (ARA RK 18243)	A ₁ (KO)
Nieuwenhuus van den, Gillis (ARA RR 1657)	geen categorie gekend
<i>Pape de</i> , Pieter (ARA RR 1658)	geen categorie gekend
Tueyte, Pieter (ARA RK 48653)	geen categorie gekend
Velde van den, Jan, Jans zone (ARA RR 1687 / 1688)	A ₁ (KLvW)
Zegherins Maartin (ARA RK 48653)	geen categorie gekend
„2 wevers in Ghend” (ARA RK 18243)	A ₁ (KO)
Clerc de, Hannekin ¹ (ARA RK 48653)	geen categorie gekend

tot de 'stand' of het 'lid' van de weverie behorend

Eeke van den, Jan (ARA RK 18243)	C (KO)
Hermanne, Jan (ARA RR 1692)	A ₁ (KLvW)
<i>Huusse van</i> , Willem (hoir) (ARA RK 18243)	A ₁ (KO)
Meyere de Heinric f. Gillis (ARA RR 893)	A ₁ (KA)
<i>Overackere</i> van (joffr.) (ARA RR 1688)	B (KLvW)

KLEINE NERINGEN (36)

georganiseerde beroepen : (20)

timmerlui

<i>Brouke van den</i> , Jan (ARA RK 18243 / RR 961) / RK 1163 / RR 896)	B (KO)
---	--------

visverkopers

Drinchuut, Willem (ARA RR 1517)	geen categorie gekend
Huerne van, Olivier (ARA RK 18243 / RR 965)	A ₁ (KO)
Scaloen van, Jan (ARA RK 48653)	geen categorie gekend

huidvetters

<i>Borluut</i> , Pieter (ARA RR 1485)	A ₁ (K4A)
Voghelare de, Hannin (ARA RK 48987)	geen categorie gekend

(1) Was volder, doch we rekenden hem bij de weverie, aangezien na 1360 de volders als officieel mederegerend lid in de stad waren uitgeschakeld, en dus praktisch een onderdeel waren geworden van het lid „weverie”.

kaarsengieters

<i>Crane de</i> , Heinric (ARA RK 18243)	A ₁ (KO)
<i>Zutter de</i> , Gillis (ARA RK 18243 / RR 961)	A ₁ (KO)

sciplieden

(„de sciplieden van Gent“) ²

<i>Bloc</i> , Jan (ARA RK 18243 / RR 1517)	geen categorie gekend
<i>Goethals</i> , Hannijn (ARA RR 1517)	geen categorie gekend
<i>Hawe Jacob</i> (ARA RR 1517)	geen categorie gekend
<i>Heeke van den</i> , Heinre (ARA RK 18243)	A ₂ (KO)
<i>Lendekin</i> , Willem (ARA RK 48987)	geen categorie gekend
<i>Meester de</i> , Jan (ARA RK 1163)	A ₂ (KK)
<i>Nicker de</i> , Heinric (ARA RR 1517)	geen categorie gekend
<i>Ruddere de</i> , Coppin f. Huughs (ARA RK 48987)	geen categorie gekend
<i>Van den Wijchuse Boudin</i> (ARA RR 1729)	geen categorie gekend

bakkers

<i>Vivre van den</i> , Wouter (ARA RR 961)	geen categorie gekend
--	-----------------------

brouwers

<i>Bachaute Clause</i> (ARA RR 893)	A ₁ (KA)
<i>Waes van</i> , Michiel (ARA RR 1692)	A ₁ (KLvW)

*niet-georganiseerde beroepen (9)**beurzenmaker (1)*

<i>Oostram van</i> , Segher (ARA RR 1517)	geen categorie gekend
---	-----------------------

handschoenmakers (2)

<i>Busschere de</i> , Jan (ARA RK 1163)	A ₁ (KK)
<i>Gherolf</i> , f. Heinric (ARA RK 48987)	geen categorie gekend

klompenmaker

<i>Rebbe</i> , Hannekin (ARA RK 48653)	geen categorie gekend
--	-----------------------

perkamentmaker

<i>Vinke</i> , Jan (dhoude) (ARA RR 1517)	geen categorie gekend
---	-----------------------

kok

<i>Cupere den</i> , Jan (ARA RK 48647)	A ₁ (KA)
--	---------------------

surgien

<i>Oostbuerch van</i> , Pieter (meester) (ARA RR 1550)	geen categorie gekend
--	-----------------------

(2) Werden er niet bijgeteld ; enkel vernoemd ter illustratie.

turfverkopers

Hornicke van den, Jan (ARA RR 1687) A₁ (KLvW)

wijnkoopman

Cauwen, Pieter (ARA RK 48987) C

tot het 'lid of de 'stand' der kleine neringen behorend (7)

Amys, Matthys (ARA RK 18243 / RK 1163 / RR 961) C (KO)
 Everwyn Roegier (ARA RR 1687) A₁ (KLvW)
 Eeke van der, Willem (ARA RK 1163) B (KK)
 Elst van der, Jan (ARA RR 1086 / 1089) C (KK)
 sRaeds, Jan (ARA RK 1163) A₂ (KK)
 Walle van den Razen (ARA RR 1688) B (KLvW)
 Westvoerde van, Jan (ARA RR 963) A₁ (KO)

MILITAIRE SEKTOR (4)

'scerwettters'

Salin, Joos (ARA RR 1517) geen categorie gekend
 Smiec, Lievin („meester van den donrebossen”)
 (ARA RR 1517) geen categorie gekend
 Utenweghe, Gillis (ARA RR 1087) geen categorie gekend
 Zeghers, Danin (ARA RK 48987) geen categorie gekend

ADMINISTRATIE

serianten (11)

Boidins, Pieter (ARA RR 1517) geen categorie gekend
 Boidins, Laurens (ARA RR 1517) geen categorie gekend
 Brugghevan, Jan (ARA RR 1517) geen categorie gekend
 Denys Jan (ARA RR 1517) geen categorie gekend
 Hont de Gillis (ARA RR 1517) geen categorie gekend
 Lambrecht, Jan (ARA RR 1517) geen categorie gekend
 sher Lennoots, Jan (ARA RR 1517) geen categorie gekend
 Meyere de, Jan (ARA RR 1517) A₁ (KLvW)
 Moerman Jan (ARA RR 1517) geen categorie gekend
 Paeu de, Jan (ARA RR 1517) geen categorie gekend
 Ruede de, Jan (ARA RR 1517) geen categorie gekend

bode (1)

Smet de, Gossin (ARA RK 1163) geen categorie gekend

PRIESTERS (4)

Blaken Hughe (ARA RR 1487) A₂ (K4A)
 Bortoen, Jan (ARA RR 1487) B (K4A)
 Driessche van den Heinric (ARA RR 1688) A₁ (KLvW)
 Husse van, Henin (ARA RR 969) A₁ (KO)